

STADSREVISIONEN
REVISORSGRUPP 1

STOCKHOLMS STAD	
Kommunstyrelsen	
KF/KS Kansli	
Ink.	2007-11-09
Dnr:	124-4510/2007
Till:	RI

SID 1 (1)

Till
Kommunstyrelsen

Granskning av " delårsrapport – uppföljning av budget 2007"

Revisorsgrupp 1 har den 8 november 2007 behandlat bifogade rapport. Denna rapport bygger på granskning av nämndbehandlade tertialrapporter och på stadsledningskontorets tjänsteutlåtande 2007-10-12 angående delårsrapporten för staden.

Vi anser att kommunstyrelsens behandling av delårsrapporten sker alltför sent. Rapporten utgör underlag för kommunstyrelsen och ytterst fullmäktige att besluta om korrigeringar av verksamhet och ekonomi. För att fullmäktige ska ha en reell möjlighet att besluta om åtgärder och nämnderna ska få möjlighet att vidta åtgärder innan årets slut krävs att delårsrapporten behandlas så tidigt som möjligt på hösten.

I övrigt hänvisar vi till rapporten och överlämnar den till kommunstyrelsen för yttrande till revisorsgrupp 1 senast den 21 december 2007.

På revisorernas vägnar

Bengt Akalla
ordförande

Stefan Rydberg
sekreterare

Kopia till
Stadens nämnder
Stadsdirektören

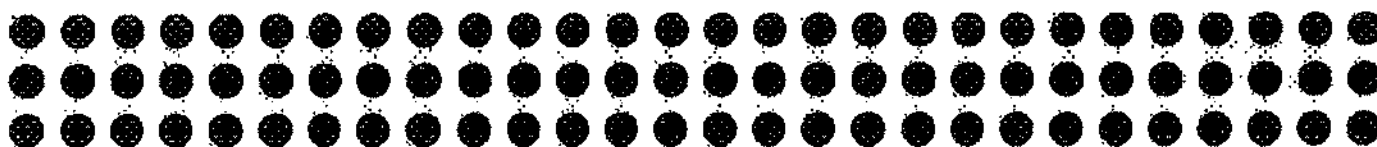

STADSREVISIONEN
www.stockholm.se/revislon

November 2007
DNR 310-173/07

Rapport 2007

Granskning av delårsrapport – uppföljning av
budget 2007

Den kommunala revisionen är fullmäktiges kontrollinstrument för att granska den verksamhet som bedrivs i nämnder och bolagsstyrelser. Stadsrevisionen i Stockholm granskar nämnders och styrelser ansvarstagande för att genomföra verksamheten enligt fullmäktiges uppdrag. Stadsrevisionen omfattar både de förtroendevalda revisorerna och revisionskontoret.

I "årsrapporter" för nämnder och "granskningspromemorior" för styrelser sammanfattar Stadsrevisionen det gångna årets synpunkter på verksamheten. Särskilda granskningar som sker under året publiceras löpande som "revisionsrapporter" och i vissa fall som "promemorior".

Publikationerna finns på Stadsrevisionens hemsida. De kan också beställas från revisionskontoret.

STADSREVISIONEN
Revisionskontoret
www.stockholm.se/revision

Besöksadress: Hantverkargatan 3 A, 1 tr
Postadress: 105 35 Stockholm
Telefon: 08-508 29 000
Fax: 08-508 29 399

Till
Kommunstyrelsen

Granskning av "delårsrapport – uppföljning av budget 2007"

Revisorsgrupp 1 har den 8 november 2007 behandlat bifogade rapport. Denna rapport bygger på granskning av nämndbehandlade tertialrapporter och på stadsledningskontorets tjänsteutlåtande 2007-10-12 angående delårsrapporten för staden.

Vi anser att kommunstyrelsens behandling av delårsrapporten sker alltför sent. Rapporten utgör underlag för kommunstyrelsen och ytterst fullmäktige att besluta om korrigeringar av verksamhet och ekonomi. För att fullmäktige ska ha en reell möjlighet att besluta om åtgärder och nämnderna ska få möjlighet att vidta åtgärder innan årets slut krävs att delårsrapporten behandlas så tidigt som möjligt på hösten.

I övrigt hänvisar vi till rapporten och överlämnar den till kommunstyrelsen för yttrande till revisorsgrupp 1 senast den 21 december 2007.

På revisorernas vägnar

Bengt Akalla
ordförande

Stefan Rydberg
sekreterare

Kopia till
Stadens nämnder
Stadsdirektören

Bakgrund

Kraven på delårsrapport samt dess utformning framgår av den Kommunala Redovisningslagen (KRL), kapitel 9. Av § 1 framgår att kommunen minst en gång under räkenskapsåret skall upprätta en särskild redovisning (delårsrapport) för verksamheten från räkenskapsårets början. Minst en rapport skall omfatta en period av minst hälften och högst två tredjedelar av räkenskapsåret.

I kapitel 9, § 2 sägs att delårsrapporten skall innehålla en översiktlig redogörelse för utvecklingen av kommunens verksamhet och resultat sedan föregående räkenskapsårs utgång.

I kapitel 9, § 3 framgår att jämförelse skall göras med motsvarande period under det närmast föregående räkenskapsåret samt att delårsrapporten bör ges samma struktur som årsredovisningen.

Vidare framgår av KRL kapitel 4, § 5 att förvaltningsberättelsen skall innehålla en utvärdering av om målen för en god ekonomisk hushållning har uppnåtts.

Syfte och omfattning

Revisionskontoret har granskat stadsledningskontorets tjänsteutlåtande 2007-10-12 "Uppföljning av budget 2007 – Tertialrapport 2 – Delårsbokslut per den 31 augusti 2007 med helårsprognos jämfört med budget". I granskningen har ingått att bedöma om delårsrapporten (delårsbokslutet) ger en rättvisande bild av stadens ekonomiska utfall per 2007-08-31 samt att bedöma om redovisningen i delårsrapporten utgör underlag för att bedöma måluppfyllelsen i enlighet med kommunallagens krav om god ekonomisk hushållning.

Vidare ingår att bedöma om nämndernas delårsrapporter är rättvisande samt om uppföljningsrutiner och analyser ger förutsättningar för tillförlitliga ekonomiska prognoser. Det har även ingått att granska om delårsrapporterna utgör underlag för att bedöma nämndernas måluppfyllelse i enlighet med kommunfullmäktiges direktiv. Därtill har revisionskontoret bedömt om nämnderna vidtagit tillräckliga åtgärder för att hålla budget.

Sammanfattande bedömning

Revisionskontoret bedömer att resultat- och balansräkningen i stort visar en rättvisande bild av resultat och ställning. Vissa brister har noterats som bör åtgärdas till delårsrapporten nästkommande år. Detta gäller främst att delårsrapporten kan utvecklas och ges samma struktur som årsredovisningen för att uppfylla lagens intentioner och god redovisningssed.

Den sammanställda redovisningen har granskats av revisionskontoret och resultatet bedöms vara rättvisande. Denna redovisning ingår inte i delårsrapporten för staden. En stor del av Stockholms stads verksamhet bedrivs i bolagsform varför den kommunala sammanställda redovisningen bör ingå i delårsrapporten.

Nämndernas delårsrapporter är i allt väsentligt rättvisande. De prognoser nämnderna har lämnat över budgetutfallet bedöms vara rimliga.

I delårsrapporten redovisas ett positivt resultat inklusive realisationsvinster om 858,7 mnkr. Med hänsyn tagen till balanskravet uppgår resultatet till 375,6 mnkr. I årsprognosen förväntas ett positivt resultat om 24,8 mnkr, vilket innebär att balanskravet kommer att uppnås under 2007 enligt prognosen.

För stadens nämnder prognostiseras ett underskott på 89,0 mnkr mot budget efter stadsledningskontorets korrigeringar och budgetjusteringar. För stadsdelsnämnderna prognostiseras ett underskott med 137,4 mnkr och för facknämnderna ett överskott med 48,4 mnkr.

Kommunstyrelsens uppföljning av verksamhetsmålen har utvecklats jämfört med föregående års delårsrapport. De verksamhetsmål som inte följs upp och redovisas i tillräcklig omfattning är målen inom skola och skolbarnsomsorg med hänvisning till att underlagen från berörda nämnder anses bristfälligt.

Staden totalt och kommunkoncernen

Som utgångspunkt för en delårsrapport gäller vad som framgår av KRL 9 kap, 3§ där det framgår att "begrepp och termer skall så långt det är möjligt stämma överens med dem som har använts i den senast framlagda årsredovisningen".

I delårsrapporten redovisas ett positivt resultat på 858,7 mnkr. Med hänsyn tagen till balanskravet uppgår resultatet till 375,6 mnkr. I årsprognosen förväntas ett positivt resultat om 24,8 mnkr, vilket innebär att balanskravet kommer att uppnås under 2007 enligt prognosen.

Verksamhetens nettokostnader (exklusive jämförelsestörande poster) i förhållande till skatteintäkter + statsbidrag uppgår i delårsrapporten till ca 103 %. Nettokostnaderna överstiger skatteintäkterna med 503 mkr. Stadens finansnetto är dock positivt och uppgår till 720,7 mkr. Här ska nämnas att i delårsrapporten redovisas detta nyckeltal till 99 %, då ingår stadens finansnetto i beräkningen.

Revisionskontoret bedömer att resultat- och balansräkningen i stort visar en rättvisande bild av resultat och ställning.

I bilaga 1 redovisas finansrevisorernas granskningsrapport avseende finansstrategienhetens tertialbokslut 2007-08-31.

Den sammanställda redovisningen har granskats av revisionskontoret och resultatet bedöms vara rättvisande. Denna redovisning ingår inte i delårsrapporten för staden.

För att delårsrapporten bättre ska uppfylla lagens intentioner och god redovisningssed kan den utvecklas enligt följande:

- En sammanställd redovisning ska redovisas.
- En mer utvecklad förvaltningsberättelse bör finnas.
- Resultaträkningen, balansräkningen och finansieringsanalysen med noter bör inte redovisas i bilaga. Dessa ska utgöra en del av delårsrapporten.
- För investeringsredovisningen bör det finnas en sammanställning som visar förbrukning per bokslutsdagen, prognos samt avvikelse mot budget.
- Ett avsnitt om tillämpade redovisningsprinciper bör ingå.
- Aktuell beräkning av den del av pensionsskulden som redovisas som ansvarsförbindelse bör ingå.
- I KRL används begreppet delårsrapport varför staden bör använda detta begrepp i framtiden.
- Någon beräkning och redovisning av aktuell semesterlöneskuld har inte gjorts i delårsrapporten. Enligt god redovisningssed ska aktuell skuld beräknas och redovisas per bokslutsdatum.

- Redovisning av investeringar i bl a inventariér har i vissa fall bokförts som driftkostnad i enlighet med stadens regler men i strid mot den kommunala redovisningslagen och god redovisningssed, staden bör se över sina regler för investeringar för att möjliggöra en korrekt redovisning.
- Något värde finns inte bokfört under exploateringsfastigheter i balansräkningen. Enligt god redovisningssed ska mark och fastigheter, vars syfte är att avyttras, redovisas som omsättningstillgång istället för anläggningstillgång. Staden bör inför bokslutet 2007 se över principerna för exploateringsredovisningen.

Stadsdelsnämnderna

Enligt revisionskontorets bedömning är samtliga nämnders delårsrapporter i allt väsentligt rättvisande.

För stadsdelsnämnderna prognostiseras ett sammantaget underskott på 137,4 mnkr efter stadsledningskontorets korrigeringar och tillstyrkta budgetjusteringar. För anslag 1 prognostiseras ett underskott på 104,2 mnkr och för anslag 2 ett underskott på 33,1 mnkr. De prognoser nämnderna har lämnat på det ekonomiska utfallet för året är rimliga i förhållande till redovisat utfall. Merparten av nämnderna har vidtagit åtgärder för att begränsa underskotten inom anslag 1.

För anslag 1 prognostiserar 12 av stadens 14 stadsdelsnämnder budgetunderskott. Samtliga underskott är dock små i förhållande till anvisad budget. För anslag 2 prognostiserar åtta av stadens 14 stadsdelsnämnder underskott. Fyra av nämnderna anger att de kommer få förhållandevis stora negativa budgetavvikelser vid årets slut.

Facknämnderna

I delårsrapporten redovisas för facknämnderna en förväntad positiv avvikelse med 48,4 mnkr efter stadsledningskontorets korrigeringar och tillstyrkta budgetjusteringar.

De prognoser nämnderna har lämnat på det ekonomiska utfallet för året är rimliga i förhållande till redovisat utfall.

God ekonomisk hushållning

Kommunallagen ställer krav på att budgeten ska innehålla finansiella mål samt mål och riktlinjer för verksamheten. Målen ska vara av betydelse för god ekonomisk hushållning och de ska följas upp under året. Revisorerna ska enligt kommunallagen bedöma uppfyllelsen av fullmäktiges mål.

Kommunfullmäktige har fastställt fem finansiella mål som följs upp i tertialrapporten. Dessa är:

- Årets resultat ska vara positivt
- Stadens nettokostnader i förhållande till skatteintäkter och finansnetto ska inte överstiga 100 %
- Stadens soliditet ska uppgå till 57 % exklusive pensionsåtaganden
- Investeringsvolym i förhållande till avskrivningar ska anpassas till en långsiktigt hållbar nivå
- Budgetföljsamheten ska vara 100 %

Enligt lämnad prognos kommer årets resultat bli positivt och nettokostnadernas andel i förhållande till skatteintäkter och finansnetto beräknas bli 99 %. Det sistnämnda målet att följsamheten till budgeten ska vara 100 % kommer enligt kommunstyrelsen att uppnås för staden totalt. Därmed bedömer kommunstyrelsen att tre av målen kommer att uppnås.

Soliditeten exklusive pensionsåtaganden i delårsrapporten uppgår till 53 %. Målet kommer inte att uppnås, vilket främst förklaras av stadens höga investeringstakt. Fullmäktiges mål om att investeringsvolymen skall anpassas till en långsiktig nivå bör särskilt uppmärksammas och hänger samman med soliditetsmålet. Stadens nettoinvesteringar överstiger kraftigt avskrivningarna i såväl delårsrapport som i tidigare bokslut. Någon bedömning huruvida målet kommer att uppfyllas eller inte lämnas däremot inte.

Stadsledningskontorets uppföljning av verksamhetsmålen har utvecklats jämfört med föregående års delårsrapport. De verksamhetsmål som inte följs upp och redovisas i tillräcklig omfattning är främst målen inom skola och skolbarnsomsorg. Stadsledningskontoret gör inte någon bedömning av måluppfyllelsen då underlaget från utbildningsförvaltningen anses vara bristfälligt. Det ska dock nämnas att stadsdelsnämnderna hade ansvar för detta verksamhetsområde fram till 2007-07-01 då utbildningsnämnden tog över verksamhetsansvaret. Inte heller stadsdelsnämnderna har i sina tertialrapporter redovisat någon uppföljning av grundskole- och skolbarnsomsorgens verksamheten.

Revisionskontoret har översiktligt granskat och bedömt i vilken omfattning nämnderna kommer att uppfylla kommunfullmäktiges mål. I likhet med föregående år är flera av målen inte tillräckligt konkreta, vilket gör dem svåra att mäta och följa upp. Nämnderna redovisar i stor utsträckning hur de arbetar för att nå målen i stället för att redovisa vad som har uppnåtts. Revisionskontorets samlade bedömning är dock att nämnderna i huvudsak kommer att nå de egna verksamhetsmålen som bidrar till att fullmäktiges mål uppnås. Någon bedömning av om målen inom utbildningsområdet kommer att nås lämnas inte.

I budgeten för verksamhetsåret 2008 har kommunfullmäktige fastställt ett antal indikatorer kopplade till fullmäktiges mål för respektive verksamhetsområde och nämnd. Indikatorerna är konkreta och mätbara varför de bör ge goda förutsättningar för såväl stadens nämnder som kommunstyrelsen att följa upp målen.

Kommunstyrelsen har behandlat delårsrapporten först i november, vilket enligt revisionskontorets bedömning sker alltför sent. Rapporten utgör underlag för kommunstyrelsen och ytterst fullmäktige att besluta om korrigeringar av verksamhet och ekonomi. För att fullmäktige ska ha en reell möjlighet att besluta om åtgärder och nämnderna ska få möjlighet att vidta åtgärder innan årets slut krävs att delårsrapporten behandlas så tidigt som möjligt på hösten.

Lars-Erik Örsing

Stefan Rydberg

Mats Bergqvist

Stockholms Stad – Enheten för finansstrategi

**Granskningsrapport
Tertialbokslut 2007-08-31**

**KPMG Bohlín AB
18 oktober 2007
Antal sidor: 7**

Innehåll

1.	Revisionsuppdragets förutsättningar	1
2.	Omfattning av granskningen	1
3.	Utfall 2007-08-31	2
3.1	Balans (mkr)	2
3.2	Resultat (mkr)	3
3.3	Derivat (nominellt belopp mkr)	3
4.	Övrigt	4
4.1	CentrumKompaniet	4
4.2	Överträdelse upplåningsram	4
4.3	Redovisning av över/undervärden samt såld kupongränta	4
4.4	Slutsats av granskningen	5

1. Revisionsuppdragets förutsättningar

Vårt uppdrag har varit att översiktligt granska upprättad tertialrapport per 2007-08-31 för Enheten för finansstrategi och bedöma om denna rapport ger en rättvisande bild av enhetens resultat för andra tertialet 2007. En översiktlig granskning är av väsentligt mindre omfattning än en fullständig bokslutsgranskning och bygger till största delen på analytisk granskning av utfallet med beaktande av de affärshändelser som inträffat under andra tertialet 2007 samt på jämförelse mot utfallet för samma period föregående år.

Enligt instruktioner skall rapporteringen av tertialbokslutet innehålla såväl en balansräkning som en resultaträkning. Principer som ska användas vid upprättandet av tertialbokslutet är följande:

- Matchningsprincipen – intäkter och kostnader skall periodiseras på likartat sätt.
- Försiktighetsprincipen – kostnader ska aldrig undervärderas och intäkter ska aldrig övervärderas.
- Väsentlighetsprincipen – kostnader och intäkter skall periodiseras om de påverkar resultatet väsentligt.

Upprättat och rapporterat tertialbokslut bygger på huvudbokens avstämda råbalans per konto per 2007-08-31.

2. Omfattning av granskningen

Vi har utfört granskningen genom intervjuer med befattningshavare hos Enheten för finansstrategi, översiktlig granskning av bokslutsdokumentation och stickprovsvis granskning av räkenskaperna för andra tertialet 2007.

Den finansiella månads- och riskrapporten för augusti 2007 har granskats översiktligt. De balansposter som ingår i månadsrapporten har stämts av mot huvudbok.

Vi har utan anmärkning granskat att Enheten för finansstrategis rapportering till redovisningsenheten överensstämmer med tertialbokslut.

Vi har stickprovsvis granskat nya lån mot avtal/affärsnotor utan anmärkning.

3. Utfall 2007-08-31

3.1 Balans (mkr)

	2007-08-31	2006-08-31	Förändring (%)
Långfristig utlåning	23 885	23 437	+2
Kortfristiga placeringar	3 470	923	
Övriga omsättningstillgångar	4 345	602	
Kortfristig del av lång fordran	7 684	6 962	+ 10
S:a tillgångar	39 384	31 924	+ 23
Långfristig upplåning	16 888	13 378	+ 26
Kortfristig upplåning	7 767	7 926	-2
Övriga kortfristiga skulder	554	333	+66
Kortfristig del av lång skuld	4 871	1 991	+145
S:a skulder	30 080	23 628	+ 27

Kommentarer:

- Kortfristiga placeringar avser del av försäljningslikvid CentrumKompaniet som placeras i avvaktan på att upplåning skall lösas.
- Övriga omsättningstillgångar avser till största del en ny koncerninternupplåning om 3 660 mkr där likviden först kom in i efter bokslutet. Beloppet har därför bokas som interimfordran.

3.2 Resultat (mkr)

	2007-08-31	2006-08-31	Förändring (%)
Ränteintäkter, kort	30	32	-6
Räntekostnader, kort	-260	-101	+157
Ränteintäkter, lång	1 302	964	+35
Räntekostnader, lång	-754	-537	+40
S:a räntenetto	318	358	-11
Övriga finansiella kostnader	-4	-3	-
Borgensintäker	5	5	-
Resultat	319	360	-11

Kommentarer:

- I samband med förtidsinlösen av lån till Centrum Kompaniet uppstod en redovisningsmässig nettokostnad på 35 mkr. 36 mkr har bokförts som räntekostnad lång och 1 mkr har bokförts som ränteintäkt lång.

3.3 Derivat (nominellt belopp mkr)

	2007-08-31
Valutaterminer	2 060
Valutaswappar	2 213
Ränteswappar	6 350

Kommentarer:

- Valutaterminer används för att eliminera valutarisken vid kort upplåning i utländsk valuta.
- Valutaswappar används för att eliminera valutarisken i lång upplåning i utländsk valuta
- Ränteswappar används för att hantera ränterisken inom givna mandat.
- Vare sig derivat eller underliggande lån marknadsvärderas i redovisningen.

4. Övrigt

4.1 CentrumKompaniet

Stockholms Stad har, genom Stockholms Stadshus AB, under perioden genomfört en försäljning av koncernbolaget CentrumKompaniet. Köpeskillingen uppgick till 9,6 mdr och erlades kontant vilket innebär att kommunkoncernens nettoskuld minskat med motsvarande belopp. För staden innebär transaktionen att utlåning till bolagen minskat genom att CentrumKompaniets lån förtidsinlösts samtidigt som Stockholm Stadshus AB placeringar hos staden ökar.

I och med att förtidsinlösen av tidsbundna lån skett till marknadsränta har en redovisningsmässig kostnad på 35 mkr belastat resultatet i staden.

För att kunna matcha likviden från försäljningen mot förfall på upplåning var durationen kortare än målintervallet inför likviddagen. Det temporära intervallet ligger på 1,5 år +/- 0,5 år. När transaktionen genomförts ligger durationen åter inom ordinarie intervall 1,5 år +/- 0,3 år.

4.2 Överträdelse upplåningsram

Inför försäljning av CentrumKompaniet utnyttjades stadens program för kort upplåning i utländsk valuta ECP (Euro Commercial Paper). Enligt avtal uppgår ramen för programmet till 500 mUSD. Av misstag överskreds ramen vid ett tillfälle i juni 2007 med 112 mUSD. Detta medförde dock inte att limiter fastställda av Kommunstyrelsens ekonomiskutskott överträdde. Revisionskontoret har granskat det inträffade och kommit med förslag till ytterligare förbättringar av den interna kontrollen.

4.3 Redovisning av över/undervärden

Staden emitterar i vissa fall obligationer till över- eller underkurs. Enligt god redovisningssed skall över/under kurs periodiseras så att en konstant effektiv ränta uppnås under löptiden. Staden periodiserar underkurser överstigande en miljon linjärt manuellt över återstående löptid. Vi rekommenderar att staden undersöker möjligheten att utnyttja finanssystemet CRM för att automatisera beräkning och bokföring av över/undervärden.

4.4 Slutsats av granskningen

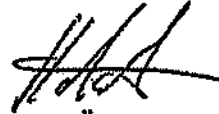
Vi har i vår översiktliga granskning av det rapporterade tertialboks slutet inte påträffat några felaktigheter som har påverkan på Enheten för finansstrategis resultat och ställning.

Stockholm som ovan

KPMG Behrens AB

Lars Marcusson
Auktoriserad revisor

Håkan Östebo
Godkänd revisor